

Štvrtok 4. októbra 2018

P8_TA(2018)0375

Zhoršovanie slobody médií v Bielorusku, konkrétne prípad Charty 97

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 4. októbra 2018 o zhoršovaní slobody médií v Bielorusku, najmä o prípade webovej lokality Charter 97 (2018/2861(RSP))

(2020/C 11/04)

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Bielorusku,
- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv a všetky dohovory o ľudských právach, ktorých signatárom je aj Bielorusko,
- so zreteľom na článok 135 ods. 5 a článok 123 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže EÚ vo februári 2016 zrušila väčšinu svojich restriktívnych opatrení voči bieloruským predstaviteľom a právnym subjektom ako gesto dobrej vôle s cieľom začať uplatňovať politiku angažovanosti a podnikníť Bielorusko, aby rešpektovalo zásady ľudských práv, demokracie a právneho štátu;
- B. keďže EÚ opakovane zdôraznila, že vzťahy medzi EÚ a Bieloruskom môžu ďalej napredovať len vtedy, ak budú založené na dôvere a hodnotách demokracie, právneho štátu a základných slobôd;
- C. keďže súčasné politiky v Bielorusku tieto hodnoty oslabujú, a tým bránia EÚ v tom, aby Bielorusku ponúkla výraznejšiu účasť na Východnom partnerstve a užších vzťahoch alebo podpísala priority partnerstva medzi EÚ a Bieloruskom;
- D. keďže situácia v oblasti slobody médií a slobody slova v Bielorusku sa neustále zhoršuje, čoho dôkazom je i závažné prenasledovanie nezávislých spravodajských portálov a novinárov, napríklad v tzv. prípade BeTA;
- E. keďže bieloruské orgány nedávno začali vlnu policajného prenasledovania a zastrašovania namierenú proti novinárom;
- F. keďže organizácia Reportéri bez hraníc dospela k záveru, že v roku 2017 bolo zadržaných viac ako 100 novinárov, väčšinou v čase, keď informovali o protestoch opozície; keďže prenasledovanie nezávislých novinárov pracujúcich pre nezávislé médiá so sídlom v zahraničí dosiahlo doposiaľ nevídané rozmery, pričom títo novinári nemôžu získať akreditáciu;
- G. keďže popredná nezávislá spravodajská webová lokalita Charter97.org, ktorá sa zameriava na problematiku ľudských práv a aktivity opozície a ktorej názov pochádza z Charty 97, čo je vyhlásenie z roku 1997, v ktorom sa žiada demokracia v Bielorusku a ktoré podpísali novinári, opoziční politici a aktivisti za práva, bola nútená presťahovať sa do poľskej Varšavy, kde pôsobí od roku 2011, po tom, ako ju bieloruské orgány viackrát zablokovali, polícia uskutočnila v jej priestoroch dvakrát raziu a v tom istom roku zhabala jej zariadenie;
- H. keďže od 24. januára 2018 je prístup k webovej lokalite Charter 97 v Bielorusku zablokovaný, a to na neurčitý čas, bez súdneho konania a za nejasných a nepodložených obvinení z „ohrozenia národného záujmu“; keďže podľa šéfredaktorky webovej lokality Charter 97 Natalje Radzinovej klesol počet návštevníkov webovej lokality v Bielorusku v mesiaci nasledujúcom po zablokovaní webovej lokality o 70 %;
- I. keďže N. Radinovej sa vyhrážali smrťou;
- J. keďže 16. apríla 2018 zablokovali prístup k webovej lokalite Charter 97 aj ruské orgány na území Ruskej federácie;
- K. keďže zakladateľa webovej lokality Charta 97 Aleha Bjabenina našli v septembri 2010 v jeho dome neďaleko Minska obeseného; keďže hovorca organizácie za Chartou 97 Pavel Šeremet, pôvodom Bielorus, bol v júli 2016 zavraždený výbušninou nasraženou v automobile v hlavnom meste Ukrajiny Kyjeve;

- L. keďže začiatkom augusta 2018 vykonali bieloruské orgány razie v redakciách viacerých nezávislých bieloruských médií počnúc portálom Tut.by po prehľadanie priestorov agentúry BelaPAN, portálu realty.by, vydavateľstva Belaruskaja Navuka a stanice Kultura; keďže razie viedli k zadržaniu a zatknutiu novinárov vrátane šéfredaktora portálu Tut.by z dôvodu údajného nezákonného prístupu k online informáciám štátnej spravodajskej agentúry BelTA a použitia týchto informácií;
- M. keďže bieloruská vyšetrovacia komisia začala 7. augusta 2018 trestné konanie podľa článku 349 ods. 2 trestného zákonníka proti novinárom a redaktorom viacerých online médií, ktorým hrozí trest odňatia slobody až dva roky (nezákonný prístup k počítačovým informáciám z iného osobného záujmu, ktorý spôsobil značnú škodu), a zatkla 18 novinárov, z ktorých siedmi boli zadržaní na tri dni ako podozrivé osoby; keďže sa vyskytli prípady nátlaku na novinárov a ich príbuzných, ktorí boli nútení spolupracovať so spravodajskými službami a s políciou;
- N. keďže najnovšie zmeny zákona o masmédiách, ktoré boli prijaté v júni 2018, rozširujú vládnu kontrolu aj na online médiá; keďže zmenami, ktoré nadobudnú účinnosť 1. decembra 2018, sa stanovujú ďalšie byrokratické prekážky pre webové lokality, ktoré sa chcú zaregistrovať ako oficiálne online médiá;
- O. keďže webovým lokalitám, ktoré sa napriek novým právnym predpisom rozhodnú nezaregistrovať sa alebo ktoré nespĺňajú nové kritériá, sa odoprie akreditácia u vládnych inštitúcií, čím sa ešte viac prehĺbi cenzúra tlače; keďže registrované, ako aj neregistrované online médiá budú takisto povinné zaregistrovať mená osôb, ktoré sa zúčastňujú na diskusiách k ich obsahu; keďže vlastníci registrovaných online médií budú takisto právne zodpovední za obsah týchto diskusií;
- P. keďže nové právne predpisy si budú vyžadovať, aby boli identifikovaní autori všetkých príspevkov a komentárov na internetových fórach a aby vlastníci webových lokalít moderovali tieto príspevky;
- Q. keďže osobitný spravodajca OSN pre situáciu v oblasti ľudských práv v Bielorusku Miklós Haraszti a zástupca OBSE pre slobodu médií Harlem Désir vyjadrili názor, že tieto legislatívne zmeny predstavujú neprijateľné obmedzovanie slobody slova a prístupu k informáciám;
- R. keďže Bielorusko obsadilo 155. miesto vo svetovom rebríčku slobody tlače organizácie Reportéri bez hraníc za rok 2017, v rámci ktorého sa každoročne hodnotí úroveň slobody tlače v 180 krajinách;
- S. keďže od začiatku roku 2018 dostali bieloruskí novinári, ktorých právo na zber, uchovávanie a šírenie informácií je zaručené ústavou, vo viac než 70 prípadoch pokuty za spoluprácu so zahraničnými masmédiami bez akreditácie, pričom celková výška pokút predstavuje viac ako 60 000 BYN; keďže článok 22 ods. 9 zákona o porušení správnych predpisov sa stal účinným nástrojom na prenasledovanie nezávislých novinárov a médií, napríklad televíznej stanice Belsat TV, ktorá od roku 2011 pôsobí v Poľsku;
- T. keďže Bielorusko zostáva jedinou krajinou v Európe, ktorá stále uplatňuje trest smrti;
- U. keďže určité kategórie osôb v Bielorusku sa stávajú obeťami väzenia a svojvoľného zadržiavania, upierania náležitej starostlivosti a kontaktu s rodinnými príslušníkmi počas zadržania, štátom organizovaného fyzického a psychologického násillia, trestného stíhania a odsúdenia na základe nepravých a falošných obvinení, neprimeraných finančných pokút, administratívnych sankcií a ďalších foriem útlaku zo strany bieloruských orgánov; keďže medzi tieto kategórie patria politickí väzni (najmä Michail Žamčužny a Dzmitry Palijenka), známi politickí oponenti, aktivisti v oblasti ľudských práv, aktivisti občianskej spoločnosti, aktivisti v organizáciách z oblasti životného prostredia, mimovládnych organizáciách a organizáciách občianskej spoločnosti, nezávislí blogeri, novinári a redaktori, pokojní demonštranti zo všetkých sfér života, a najmä aktivisti nezávislých odborových zväzov (konkrétne Henadz Fiadynič a Ihar Komlik);
1. dôrazne odsudzuje opakované prenasledovanie a zadržiavanie novinárov a nezávislých médií v Bielorusku; naliehavo vyzýva orgány, aby ukončili akékoľvek súdne prenasledovanie, zastrašovanie a vyhrážky voči novinárom a nezávislým médiám a aby všetkým spravodajským portálom umožnili slobodnú činnosť;
  2. považuje za neprijateľné, že bieloruské orgány od januára 2018 blokujú spravodajskú webovú lokalitu Charter 97; opakuje svoju výzvu adresovanú bieloruským orgánom, aby okamžite a bezpodmienečne zrušili blokovanie internetového prístupu k tejto spravodajskej webovej lokalite v Bielorusku;

Štvrtok 4. októbra 2018

3. dôrazne odsudzuje schválené zmeny zákona o médiách, ktoré sa využívajú na sprísnenie kontroly nad internetom; opakovane vyjadruje hlboké znepokojenie, pokiaľ ide o zhoršujúce sa prostredie pre nezávislé a opozičné webové lokality a médiá, ako aj novinárov v Bielorusku;
4. zastáva názor, že nezávislé médiá nepredstavujú pre orgány hrozbu, ale sú dôležitým prvkom systému bŕzd a protiváh, a preto by ich vláda mala považovať za potenciálneho kritického partnera, a nie za nepriateľa;
5. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Bielorusko naďalej uplatňuje represívnu a nedemokratickú politiku voči novinárom, právnikom, politickým aktivistom, obhajcom ľudských práv, aktérom občianskej spoločnosti, odborárom a ďalším, ktorí sú považovaní za hrozbu pre politické zriadenie; zdôrazňuje, že takýto útlak bráni akémukoľvek užšiemu vzťahu s EÚ a výraznejšej účasti na Východnom partnerstve;
6. opakuje svoje výzvy adresované bieloruským orgánom, aby posilnili dodržiavanie demokratických zásad, zásad právneho štátu, ľudských práv a základných slobôd vrátane rešpektovania pravdivej a nezaujatkej žurnalistiky v súlade so Všeobecnou deklaráciou ľudských práv a s medzinárodnými a regionálnymi nástrojmi v oblasti ľudských práv, ktoré Bielorusko ratifikovalo;
7. vyzýva inštitúcie EÚ, aby do priorit partnerstva medzi EÚ a Bieloruskom zahrnuli jednoznačné zmienky o nezávislosti médií, slobode slova a slobode zhromažďovania; vyzýva Európsku službu pre vonkajšiu činnosť (ďalej len „ESVČ“) a členské štáty, aby zabezpečili, aby programy pomoci EÚ a iné formy dvojstrannej spolupráce vrátane finančnej pomoci boli previazané s jasnými a hmatateľnými krokmi smerom k demokratizácii a otvorenosti vrátane rozsiahlej volebnej reformy a plného rešpektovania slobody médií;
8. vyzýva ESVČ a Komisiu, aby naďalej podporovali organizácie občianskej spoločnosti v Bielorusku i mimo neho; v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu podporovať všetky nezávislé zdroje informácií pre bieloruskú spoločnosť vrátane médií vysielajúcich v bieloruskom jazyku a tie, ktorí pôsobia v zahraničí, ako sú webová lokalita Charter 97 a televízna stanica Belsat TV;
9. vyzýva podpredsedníčku Komisie / vysokú predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, aby pozorne monitorovala situáciu v oblasti slobody médií v Bielorusku v spolupráci so stálym spravodajcom OSN pre Bielorusko;
10. naliehavo vyzýva bieloruské orgány, aby umožnili úplné a nerušené fungovanie politických a verejných organizácií a zrušili článok 193/1 trestného zákonníka, ktorý obmedzuje slobodu pokojného zhromažďovania a združovania;
11. dôrazne žiada bezpodmienečné a okamžité prepustenie politických väzňov Michaila Žamčuzného a Dzmitryho Palijenka a úplnú rehabilitáciu všetkých bývalých politických väzňov; vyzýva príslušné orgány, aby všetkým nezávislým odborom umožnili, aby nerušene zohrávali svoju legitímnu a ústrednú úlohu v občianskej spoločnosti; vyjadruje poľutovanie nad tým, že aktivisti nezávislých odborov REP Henadz Fiadynič a Ihar Komlik boli 24. augusta 2018 odsúdení na štyri roky obmedzenia slobody;
12. vyzdvihuje úsilie súčasného osobitného spravodajcu OSN pre situáciu v oblasti ľudských práv v Bielorusku Miklósa Harasztihó a upozorňuje jeho nástupkyňu Anaïs Marinovú na rôzne formy zneužívania moci, obmedzovanie individuálnych a kolektívnych slobôd a utláčanie občianskej spoločnosti, nezávislých odborov a médií, ako sa jasne uvádza v správach M. Harasztihó;
13. v tejto súvislosti vyzýva bieloruské orgány, aby bezodkladne uznali mandát osobitného spravodajcu OSN pre situáciu v oblasti ľudských práv v Bielorusku, a Komisiu, Európsku investičnú banku a Európsku banku pre obnovu a rozvoj, aby podmienili akékoľvek poskytnutie ďalšej finančnej alebo technickej pomoci Bielorusku uvedenými skutočnosťami a zároveň zachovali schopnosť EÚ priamo financovať bieloruskú občiansku spoločnosť;
14. naďalej vyjadruje znepokojenie, pokiaľ ide o výstavbu jadrovej elektrárne v oblasti Ostrovec; berie na vedomie správu o záťažových testoch a odporúčania uverejnené 3. júla 2018 a žiada, aby sa odporúčania vyplývajúce zo záťažových testov vykonávali ako podmienka ďalšieho pokroku spolupráce medzi EÚ a Bieloruskom, najmä pokiaľ ide o podpísanie priorit partnerstva medzi EÚ a Bieloruskom;
15. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie / vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, vládam a parlamentom členských štátov a prezidentovi a vláde Bieloruska.